

АНАЛІЗ НЕДОЛІКІВ МЕТОДОЛОГІЇ МІЖНАРОДНОГО РЕЙТИНГУ «DOING BUSINESS»

© 2014 ЧЕЧЕТОВА-ТЕРАШВІЛІ Т. М., МАЛИШКО Ю. М.

УДК 338.001.36

Чечетова-Терашвілі Т. М., Малишко Ю. М.

Аналіз недоліків методології міжнародного рейтингу «Doing business»

У статті проведено аналіз методології міжнародного рейтингу «Ведення бізнесу», який характеризує норми регулювання підприємницької діяльності, оцінює умови реєстрації, господарювання та ліквідації суб'єктів малого та середнього бізнесу. Визначено сутність індикаторів рейтингу та запропоновано введення в систему оцінювання деяких показників, що відображають сприятливість бізнес-середовища. Розглянуто основні вимоги рейтингу до суб'єктів господарювання, які беруть участь у дослідженні. Обґрунтовані основні недоліки рейтингу «Ведення бізнесу», які перешкоджають проведенню міжнародного порівняльного аналізу зовнішніх умов господарювання підприємств, а також призводять до прийняття неправильних управлінських рішень як самих суб'єктів господарювання відносно вибору країни, де буде здійснюватись діяльність, так і держав відносно корегування політики регулювання діяльності суб'єктів господарювання.

Ключові слова: методологія, рейтинг «Ведення бізнесу», бізнес-середовище

Табл.: 4. **Бібл.:** 14.

Чечетова-Терашвілі Тетяна Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, заступник директора, Департамент бюджету і фінансів, Харківська міська рада (пл. Конституції, 7, Харків, 61003, Україна)

Email: docha@pisem.net

Малишко Юлія Михайлівна – аспірант, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пл. Свободи, 5, Держпром, 7 під'їзд, 8 поверх, Харків, 61022, Україна)

Email: losevajulia@inbox.ru

УДК 338.001.36

UDC 338.001.36

Чечетова-Терашвілі Т. М., Малишко Ю. М. Аналіз недоліків методології міжнародного рейтингу «Doing business»

В статті проведено аналіз методології міжнародного рейтингу «Ведення бізнесу», який характеризує норми регулювання підприємницької діяльності, оцінює умови реєстрації, ведення діяльності та ліквідації суб'єктів малого та середнього бізнесу. Визначено сутність індикаторів рейтингу та запропоновано введення в систему оцінки деяких показників, що відображають сприятливість бізнес-середовища. Розглянуто основні вимоги рейтингу до суб'єктів господарювання, які беруть участь у дослідженні. Обґрунтовані основні недоліки рейтингу «Ведення бізнесу», які перешкоджають проведенню міжнародного порівняльного аналізу умов господарювання підприємств, а також призводять до прийняття неправильних управлінських рішень як самими суб'єктами господарювання відносно вибору країни, де будуть здійснюватись діяльність, так і державами відносно корективної політики регулювання діяльності господарюючих суб'єктів.

Ключевые слова: методология, рейтинг «Ведение бизнеса», бизнес-среда

Табл.: 4. **Библ.:** 14.

Чечетова-Терашвілі Тетяна Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент, заступник директора, Департамент бюджету і фінансів, Харківський міський голова (пл. Конституції, 7, Харків, 61003, Україна)

Email: docha@pisem.net

Малишко Юлія Михайлівна – аспірант, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пл. Свободи, 5, Госпром, 7 під'їзд, 8 ет., Харків, 61022, Україна)

Email: losevajulia@inbox.ru

Chechetova-Terashvili T. M., Malishko Yu. M. Analysis of Disadvantages of the International Rating "Doing Business" Methodology

The article demonstrates analysis of the methodology of the international rating "Doing Business" which characterizes entrepreneurship control norms, evaluates the terms of registration, business operations and liquidation of small and medium-size business entities. The essence of rating indicators is determined, and some indices are proposed for implementation in the system which reflect the favorableness of the business environment. Basic rating requirements for business entities participating in the study are considered. Principal disadvantages of the "Doing Business" rating are substantiated which interfere with international comparative analysis of the external business environment of enterprises and result in making incorrect managerial decisions by both business entities concerning the choice of the country where operations will be carried out, and states concerning correction of the strategy of regulating operations of business entities.

Keywords: methodology, the "Doing Business" rating, business environment

Tabl.: 4. **Bibl.:** 14.

Chechetova-Terashvili Tetiana M. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Deputy Director, Department of Budget and Finance, Kharkiv City Council (pl. Konstytutsiyi, 7, Kharkiv, 61003, Ukraine)

Email: docha@pisem.net

Malishko Yuliia M. – Postgraduate Student, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (pl. Svobody, 5, Derzhprom, 7 pidyizd, 8 poverkh, Kharkiv, 61022, Ukraine)

Email: losevajulia@inbox.ru

Вступ. Одним з індикаторів сприятливості умов для ведення бізнесу в країнах світу є міжнародні рейтинги. Застосування результатів рейтингування при оцінці бізнес-середовища дозволяє транснаціональним компаніям без детального вивчення нормативно-правових актів зарубіжних держав обрати країну для ведення діяльності з найменшим рівнем державного втручання та знизити свої накладні витрати. Слід зазначити, що рейтингові показники мають надзвичайну вагу не лише для суб'єктів господарювання, а й для урядів держав світу, оскільки є важливим зовнішнім інформаційним джерелом та у випадку отримання незадовільних результатів виступають індикатором необхідності здійснення заходів у певних напрямках державного регулювання економіки. На основі міжнародних рейтингів можливо визначити не тільки сучасний стан конкурентоспроможності країни на міжнародній арені, а й виявити тенденції якості державного регулювання економіки за окремими напрямами.

Проте не завжди рейтингові оцінки реально відображають ситуацію в оцінюваній сфері, що відбувається, як правило, внаслідок існування недоліків у методиках їх роз-

рахунку. Неадекватні рейтингові оцінки негативно впливають на репутацію суб'єктів рейтингування, спричиняючи недовіру до цих структур, та не відображають реального стану об'єктів, призводять до прийняття неефективних управлінських рішень щодо ліквідації існуючих проблем.

З огляду на те, що найбільш популярним міжнародним рейтингом оцінки простоти здійснення підприємницької діяльності в країнах світу в останні роки є індекс «Ведення бізнесу», метою статті є виявлення недоліків методології вказаного рейтингу з метою мінімізації ризиків, пов'язаних з прийняттям управлінських рішень на основі результатів вказаного рейтингу.

Рейтинг «Ведення бізнесу» (англ. Doing Business) [4] – щорічне дослідження групи Світового банку, що оцінює сприятливість умов господарювання малих та середніх підприємств у 185 країнах. Рейтинг оцінює нормативно-правові акти, що регулюють діяльність підприємства протягом його життєвого циклу: від реєстрації до ліквідації, і застосування цих нормативно-правових актів на практиці.

Рейтинг включає 10 індикаторів (табл. 1), кожен індикатор має рівну вагу.

Таблиця 1

Індикатори рейтингу «Ведення бізнесу»

Індикатор	Опис
Реєстрація підприємства	Дозволяє виявити бюрократичні та юридичні перешкоди, які повинен подолати підприємець при створенні і реєстрації нової компанії. При цьому визначається загальна кількість процедур, а також їх вартість та терміни проведення, які необхідно пройти підприємцям для реєстрації товариства з обмеженою відповідальністю, від подачі документів і до початку діяльності
Реєстрація власності	Дозволяє відслідковувати процедури, часові та фінансові витрати, пов'язані з набуттям права власності на майно, на комерційну нерухомість
Отримання дозволів на будівництво	Дозволяє відслідковувати процедури, часові та фінансові витрати, пов'язані з будівництвом складу, включаючи одержання необхідних ліцензій та дозволів, оформлення необхідних повідомлень і проведення обов'язкових інспекцій, а також підключення до комунальних послуг
Підключення до системи електропостачання	Дозволяє відслідковувати процедури, часові та фінансові витрати, пов'язані з підключенням до електроенергії збудованого складу
Отримання кредитів	Оцінюється рівень охоплення кредитними бюро фізичних та юридичних осіб, а також заставного майна. Тобто перевіряються чинники, які спрощують доступ бізнесу до кредитних коштів. Індекси, що складаються з серії запитань, – показники, за якими можна відповісти «Так» (1 бал) або «Ні» (0 балів)
Захист інвесторів	Визначається рівень захисту акціонерів від неправомірних дій керуючих органів акціонерних компаній. Індекси – сума балів за позитивні відповіді на відповідні питання. Одна згода дорівнює одному балу
Оподаткування	Оцінюються податки і обов'язкові відрахування, які повинна сплачувати чи утримувати у відповідному році середня компанія. Визначається якість податкового адміністрування, а також рівень податкового навантаження на типове підприємство
Міжнародна торгівля	Оцінюються різні витрати (часові, грошові), які понесе підприємство при експорті або імпорті товарів (включаючи час підготовки необхідних документів). У типовій ситуації розглядається ввезення або вивезення 20-футового контейнера з комерційним вантажем
Забезпечення виконання контрактів	Визначається кількість процедур, строк і витрати підприємства на судове стягнення заборгованості з недобросовісного покупця-юридичної особи, яке відмовилося оплачувати поставлений вантаж, мотивуючи тим, що товар неякісний (згодом експертиза визнає товар якісним)
Вирішення неплатоспроможності (процедура банкрутства)	Дозволяє виявити бюрократичні та юридичні перешкоди, які повинен подолати підприємець при ліквідації компанії шляхом її банкрутства, виявити недоліки чинного законодавства про неспроможність (банкрутство) та основні процедурні та адміністративні вузькі місця процедури банкрутства. При цьому оцінюється порядок дій підприємства (терміни, вартість, рівень повернення кредитних коштів) при проведенні процедури банкрутства

Складено за даними [2]

Дані табл. 1 вказують, що в рейтингу враховуються лише деякі фактори зовнішнього ділового середовища підприємства. Наприклад, при оцінюванні впливу державного регулювання на діяльність суб'єкта господарювання в реєстраційній сфері не враховано складність процедури ліквідації юридичної або фізичної особи-підприємця, що є одним з етапів його життєвого циклу. Для розрахунку індикатора «ліквідація підприємства» можливо було б використовувати показники, аналогічні для індикатора «реєстрація підприємства»: кількість процедур, які необхідно здійснити для ліквідації суб'єкта господарювання, витрати часу на проведення ліквідаційних процедур, вартість ліквідації суб'єкта господарювання. Наведені показники можливо отримати в результаті аналізу нормативно-правових актів у сфері ліквідації суб'єктів господарювання та зі статистичних даних державних органів.

Методологією рейтингу «Ведення бізнесу» не передбачено проведення оцінки легкості отримання ліцензій на провадження певних видів господарської діяльності. Необхідність отримання ліцензії суб'єктом господарювання має наслідком додаткові фінансові витрати та витрати часу на оформлення діяльності, вимагає проведення додаткових процедур. Кількість видів діяльності, що підлягає ліцензуванню згідно із законодавством, прямо впливає на бізнес-клімат у країні. Тому доцільно включити в рейтинг індикатор «ліцензування», що містить у собі показники витрат часу, грошей на отримання ліцензії, кількості етапів, які необхідно пройти для отримання ліцензії.

В рейтингу «Ведення бізнесу» також не врахована така важлива змінна, яка впливає на діяльність суб'єкта господарювання, як рівень корупції. Як зазначає А. В. Волошенко, «корупція призводить до того, що виграють не найбільш конкурентоспроможні підприємці, а ті, що незаконним шляхом мали можливість отримати переваги та привілеї. Як наслідок, відбувається зниження ефективності ринку і дискредитація ідеї ринкової конкуренції» [1]. Існування корупції в органах державної влади призводить до додаткових матеріальних «неофіційних» витрат бізнесу на

оформлення діяльності, що може мати наслідком не тільки перенесення вказаних витрат на ціну продукції, але й зниження якості продукції (внаслідок застосування неякісних або дешевших ресурсів для її виготовлення). Отже, при здійсненні оцінки бізнес-середовища в країні доцільним є також урахування індикатора рівня корупції як вагомого чинника, який перешкоджає розвитку суб'єктів господарювання.

Отже, в результаті аналізу складових індикаторів рейтингу «Ведення бізнесу» можна зробити висновок, що рейтинг вимірює лише незначну частину ділового середовища підприємства і не відображає загальний стан його бізнес-середовища.

Одна з особливостей рейтингу «Ведення бізнесу» – це великий часовий лаг між виміром параметрів і публікацією результатів. Звіт за t -й рік включає дані за червень $t - 2$ рік – травень $t - 1$ рік (наприклад, звіт за 2014 р. включає дані за червень 2012 р. – травень 2013 р.). Отже, рейтинг запізнюється з реакцією на зміни бізнес-середовища в країні.

Методологією рейтингу передбачено для розрахунку деяких параметрів проведення опитування провідних спеціалістів у досліджуваній сфері діяльності. Так, зокрема, часові рамки оцінюються опитаними експертами. У випадках, коли різні джерела вказують різні часові рамки, використовується середній показник. Це призводить до суб'єктивності результатів рейтингу. На думку авторів, у цьому разі більш доцільно було б проведення розрахунку мінімальних витрат часу на проведення певної процедури згідно з нормами законодавства.

Для порівнянності даних рейтингу для кожного індикатора розглядається типова ситуація (припущення), в рамках якої оцінюється порядок дій суб'єктів господарювання, при цьому методологією дослідження визначені певні вимоги до підприємства: як до його розміру, організаційно-правової форми, кількості персоналу, так і до майна, що йому належить, міста, в якому суб'єкт господарювання здійснює діяльність, тощо (табл. 2).

Таблиця 2

Деякі вимоги до підприємства залежно від індикатора рейтингу «Ведення бізнесу»

Вимоги \ Індикатор	Реєстрація підприємства	Отримання дозволів на будівництво	Реєстрація власності	Отримання кредитів	Оподаткування	Міжнародна торгівля	Вирішення неплатоспроможності
1	2	3	4	5	6	7	8
Компанія – товариство з обмеженою відповідальністю	+	+	+	+	+	+	+
Місто – найбільший діловий центр країни	+	+	+	+	+	+	+
Підприємство зі 100 % національними інвестиціями	+	+	+	+	+	+	+

Закінчення табл. 2

1	2	3	4	5	6	7	8
Початковий капітал компанії дорівнює	10-кратний дохід на душу населення	-	-	-	102-кратний дохід на душу населення	-	-
Компанія не займається зовнішньоторгівельною діяльністю	+	-	-	-	-	-	-
Обсяг експорту компанії	-	-	-	-	-	10 % від обсягу продаж	-
Компанія не має нерухомість	+	-	-	-	-	-	-
Компанія має будівлю	-	-	-	-	-	-	+
Компанія має земельну ділянку	-	+	-	-	+	-	-
Штат компанії	10 – 50 співробітників	60 співробітників	50 співробітників	100 співробітників	60 співробітників	60 співробітників	201 співробітників та 50 постачальників
Оборот підприємства становить не менше	100-кратний дохід на душу населення	-	-	-	1050-кратний дохід на душу населення	-	-

Складено за даними [3; 6; 7; 8; 9; 10; 11; 12; 13; 14]

Дані табл. 2 свідчать про те, що для проведення дослідження за методикою рейтингу «Ведення бізнесу» передбачені різні умови для підприємств в залежності від індикатора. Однаковими вимогами до підприємства, які включають всі індикатори, є наступні:

- інформація збирається про конкретну організаційно-правову форму – товариства з обмеженою відповідальністю) і може не відображати регуляторного режиму для інших організаційно-правових форм юридичних осіб, а також для індивідуальних підприємств;
- суб'єкт господарювання є на 100 % підприємством з національними інвестиціями;
- до розрахунку включаються підприємства, які здійснюють діяльність у місті, яке є найбільшим діловим центром у країні (для України це Київ). Отже, формування рейтингу країн здійснюється на основі оцінки простоти ведення бізнесу в найбільшому мегаполісі. Але в межах однієї країни норми регулювання господарської діяльності в залежності від регіонів можуть різнитися. Тому можна вважати, що результати рейтингу не дозволяють отримати повноцінної інформації про умови ведення діяльності по всій території країни.

В залежності від індикатора методологією рейтингу визначені різні вимоги до розміру початкового капіталу компанії, наявності у суб'єкта господарювання нерухомого майна, обороту підприємства та кількості найманих працівників. Наприклад, підприємство відпо-

відно до умов індикатора «оподаткування» повинно мати 102-кратний дохід на душу населення, в той час як умовами індикатора «реєстрація підприємства» цей показник в десять разів нижчий та дорівнює 10-кратному розміру доходу на душу населення. В результаті встановлення вказаних умов для розрахунку показників виникає ситуація застосування даних переважно малих підприємств при розрахунку індикатора «реєстрація підприємства» та середніх підприємств при розрахунку індикатора «оподаткування».

Аналогічна ситуація існує при визначенні кількості працівників як умови для підприємства, яке бере участь у розрахунку деяких індикаторів. Так, кількість працівників на підприємстві, визначена умовами індикаторів «реєстрація підприємства» та «реєстрація власності», передбачає застосування досвіду малих підприємств, а індикаторів «отримання дозволів на будівництво», «отримання кредитів», «вирішення неплатоспроможності», «оподаткування», «міжнародна торгівля» – середніх підприємств.

У результаті аналізу вимог до суб'єктів господарювання, які беруть участь в рейтингуванні, можна зробити висновок про відсутність єдиного підходу до визначення критеріїв учасників опитування, що не дає змогу оцінити бізнес-середовище підприємства певного розміру: малого чи середнього.

Кожен індикатор рейтингу має певні показники (табл. 3): як показники витрат часу, матеріальних витрат на проведення певних операцій, так і специфічні показники

Таблиця 3

Показники рейтингу «Ведення бізнесу»

Індикатор	Показник	Індикатор	Показник
Реєстрація підприємства	Кількість процедур	Отримання кредитів	Індекс юридичних прав
	Вартість процедур		Індекс кредитної інформації
	Витрати часу		Кількість осіб, які перебувають на обліку в державному реєстрі
	Розмір уставного капіталу		Кількість осіб, які перебувають на обліку в приватних бюро
Реєстрація власності	Кількість процедур	Отримання дозволів на будівництво	Кількість процедур
	Строк (дні)		Строк (в днях)
	Вартість		Вартість
Забезпечення виконання контрактів	Строк (дні)	Підключення до системи електропостачання	Кількість процедур
	Розмір судових витрат		Строк (в днях)
	Кількість процедур		Вартість
Оподаткування	Кількість податкових платежів	Міжнародна торгівля	Кількість документів для експорту
	Час на розрахунок та сплату податків		Час на експорт (в днях)
	Податкове навантаження з податку на прибуток (%)		Вартість експорту
	Податкове навантаження з податків з заробітної плати (%)		Кількість документів для імпорту
	Податкове навантаження з інших податків (%)		Час на імпорт (в днях)
	Загальна податкова ставка (%)		Вартість експорту
Захист інвесторів	Індекс відкритості	Вирішення неплатоспроможності (процедура банкрутства)	Час (в роках)
	Індекс відповідальності директора		Вартість
	Індекс можливості подачі позову акціонерами		Коефіцієнт стягнення (центів повернутих на долар кредитних)
	Індекс захисту інтересів інвесторів		

Складено за даними [5]

оцінки кожної досліджуваної сфери. Разом із тим, розрахунок деяких показників викликає низку питань.

Так, визначення кількості платежів індикатора «оподаткування» включає можливість використання електронної звітності. Згідно з методологією, у країнах, де є можливість подавати податкову звітність в електронному вигляді і цим користуються більшість середніх підприємств, вважається, що податок сплачується один раз на рік, навіть якщо виплати носять частіший характер. Але при поданні електронної звітності суб'єкт господарювання також витрачає час на її заповнення. Тому при застосуванні вказаного порядку визначення показника не відображається реальна кількість платежів на рік та реальні витрати часу на адміністрування податків, що призводить до штучного завищення рейтингу країни.

Деякі недоліки містить також методика розрахунку індикатора «міжнародна торгівля» рейтингу «Ведення бізнесу». Відповідно до методології рейтингу, об'єктом оцінки є експорт або імпорт товару у вантажному контейнері за

допомогою морських вантажоперевезень через основний порт країни. Допускається, що країни, що не мають вихід до моря, використовують порт в іншій країні. Отже, основоположним чинником для визначення місця в рейтингу є географічне положення країни, що викривляє результати рейтингування.

Одним з найпоширеніших показників, які використовуються при розрахунку індикаторів рейтингу «Ведення бізнесу», є витрати часу на проведення певних процедур суб'єктом господарювання. Методологією рейтингу встановлено, що при визначенні показника витрат часу індикаторів «реєстрація підприємства», «реєстрація власності», «міжнародна торгівля», «отримання дозволів на будівництво» використовується таке правило: якщо виконання процедури може бути прискорене за додаткову плату, вибирається найбільш швидкий варіант виконання процедури, у разі якщо він є більш сприятливим для рейтингу країни. При цьому виникає питання: чи здійснюється коригування матеріальних

витрат суб'єктів господарювання на прискорення певних процедур? Якщо проведення такого коригування не передбачено методологією рейтингу, застосування наведеного правила визначення витрат часу штучно завищує загальний рейтинг країни за досліджуваним індикатором.

Висновок. Рейтинг «Ведення бізнесу» є глобальним дослідженням умов ведення бізнесу в країнах світу, що оцінює адміністративні бар'єри, які долає підприємство протягом усього життєвого циклу. В рамках дослідження здійснюється збір і аналіз даних для зіставлення умов регулювання підприємницької діяльності між країнами, наводяться дані в динаміці, що дозволяє виявити не тільки недоліки державного регулювання економіки в порівнянні з країнами світу, а й відстежити успішність здійснених реформ дерегулювання економіки в країні.

Разом з тим, методологія рейтингу «Ведення бізнесу» містить декілька недоліків, які призводять до штучного

завищення або заниження рейтингу деяких країн світу. До таких недоліків слід віднести наступні (табл. 4).

Наявність зазначених недоліків методології рейтингу «Ведення бізнесу» призводить до штучного завищення або заниження місця країн у рейтингу, а також прийняття неправильних управлінських рішень як самих суб'єктів господарювання відносно вибору країни, де буде здійснюватись діяльність, так і держав відносно корегування політики регулювання діяльності суб'єктів господарювання. Виправлення вказаних недоліків дозволить проводити адекватний міжнародний порівняльний аналіз зовнішніх умов господарювання підприємств.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волошенко А. В. Вплив корупції на бізнес-середовище [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CB8QFJAA&url=http%3A%2F%2F>

Таблиця 4

Недоліки методології рейтингу «Ведення бізнесу» та напрямки їх виправлення

Вид	Опис недоліку	Напрямок виправлення
Загальні недоліки методології рейтингу	існування великого проміжку часу між випуском звіту рейтингу та досліджуваним в рейтингу періодом	прискорення процедури підрахунку індикаторів рейтингу
Загальні недоліки методології рейтингу	рейтинг «Ведення бізнесу» вимірює незначну частину факторів зовнішнього ділового середовища підприємства і не відображає загальний стан бізнес-середовища в країні	<ul style="list-style-type: none"> ▪ доповнення рейтингу додатковими індикаторами легкості ведення бізнесу, наприклад: ▪ індикатором «ліквідація підприємства» з показниками кількості процедур, які необхідно здійснити для ліквідації суб'єкта господарювання, витрат часу на проведення ліквідаційних процедур, вартості ліквідації суб'єкта господарювання, ▪ індикатором «ліцензування» з показниками матеріальних витрат та витрат часу на отримання ліцензії, кількості процедур, які необхідно здійснити для оформлення ліцензії, ▪ індикатором «корупція» з показником рівня корупції в країні
	висока суб'єктивність результатів рейтингу	при розрахунку показників рейтингу передбачити можливість застосування лише нормативно-правових актів, виданих центральними органами законодавчої влади, та даних державної статистики
	оцінка бізнес-середовища виключно в місті, яке є бізнес-центром країни, відсутність даних в регіональному розрізі	поширення рейтингування на індивідуальних підприємств
	неможливість оцінки регуляторного середовища індивідуальних підприємств	вироблення єдиного підходу до критеріїв суб'єктів господарювання, які приймають участь в рейтингуванні
Недоліки розрахунку індикаторів рейтингу	відсутність єдиного підходу до визначення критеріїв суб'єкта господарювання, який бере участь в дослідженні	вироблення єдиного підходу до критеріїв суб'єктів господарювання, які приймають участь в рейтингуванні
	викривлення результатів рейтингу за показниками індикатора «міжнародна торгівля»	передбачити об'єктом оцінки експорт або імпорт товару любым видом транспорту
	викривлення результатів рейтингу за показниками «кількість платежів» індикатора «оподаткування»	визначити, що можливість подання електронної звітності не впливає на показник кількості податкових платежів на рік
Недоліки розрахунку індикаторів рейтингу	викривлення результатів рейтингу за показником «витрати часу» індикаторів «реєстрація підприємства», «реєстрація власності», «міжнародна торгівля», «отримання дозволів на будівництво»	проводити відповідне корегування показника вартості здійснення операції при прискоренні строку її виконання за певну плату

тронний ресурс]. – Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/methodology/getting-electricity>

11. Получение кредитов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://russian.doingbusiness.org/methodology/getting-credit>

12. Разрешение проблем неплатежеспособности предприятий [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://russian.doingbusiness.org/methodology/resolving-insolvency>

13. Регистрация собственности [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://russian.doingbusiness.org/methodology/registering-property>

14. Создание предприятий [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://russian.doingbusiness.org/methodology/starting-a-business>

REFERENCES

“Dopovid «Vedennia biznesu»” [The report “Doing Business”]. http://znaimo.com.ua/%D0%94%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B4%D1%8C_%D0%92%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D0%B1%D1%96%D0%B7%D0%BD%D0%B5%D1%81%D1%83

“Indeks «Vedennia biznesu» (Doing Business)” [Index «Doing Business» (Doing Business)]. <http://gtmarket.ru/news/state/2011/10/21/3682>

“Legkost vedenia biznesa v Ukraine” [Ease of doing business in Ukraine]. <http://russian.doingbusiness.org/data/exploreconomies/ukraine#starting-a-business>

“Litsenzirovanie” [Licensing]. <http://russian.doingbusiness.org/methodology/dealing-with-construction-permits>

“Mezhdunarodnaia trgovlia” [International trade]. <http://russian.doingbusiness.org/methodology/trading-across-borders>

“Nalogooblozhenie” [Taxation]. <http://russian.doingbusiness.org/methodology/paying-taxes>

“Obespechenie ispolneniia kontraktov” [Enforcement of contracts]. <http://russian.doingbusiness.org/methodology/enforcing-contracts>

“Podkliuchenie k sisteme elektrosnabzheniia” [Connection to the system power supply]. <http://russian.doingbusiness.org/methodology/getting-electricity>

“Poluchenie kreditov” [Obtaining loans]. <http://russian.doingbusiness.org/methodology/getting-credit>

“Razreshenie problem neplatezhesposobnosti predpriiaty” [Resolving problems insolvency of enterprises]. <http://russian.doingbusiness.org/methodology/resolving-insolvency>

“Registratsiia sobstvennosti” [Property Register]. <http://russian.doingbusiness.org/methodology/registering-property>

“Sozdanie predpriiaty” [Creation of enterprises]. <http://russian.doingbusiness.org/methodology/starting-a-business>

Voloshenko, A. V. “Vplyv koruptsii na biznes-seredovyshe” [The impact of corruption on the business environment]. http://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fevpe_2014_1_15.pdf&ei=EfwfVKyAB8ztal6hgCA&usq=AFQjCNGlwgVaQygF3Hpsve0K_9z6NogGOw&sig2=cVGhDKl6qWICJSQ7Tcs5QA&bvm=bv.75775273,d.bGQ

“Zashchita prav investorov” [Protecting the rights of investors]. <http://russian.doingbusiness.org/methodology/protecting-investors>